

Czesław Hadamik

Bukówka-Zapniów, st. 1, gm. Pawłów,
woj. świętokrzyskie, AZP 83-68/35

Informator Archeologiczny : badania 31, 17-18

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

budynku na około 70 m² (plus 6-7 m² powierzchni podcienia). Odsłonięte fragmenty powierzchni wnętrza budynku to calcowa glina zwałowa. Na zewnątrz rowu poziom calcowej gliny w kierunku południowym i zachodnim obniża się (z około 40-50 cm od powierzchni gruntu w rejonie rowu do około 70 cm i więcej). W górnych warstwach piasków gliniastych, zalegających pomiędzy warstwą orną a warstwą gliny ciężkiej występowały zabytki. Ponieważ rów w górnych swoich partiach rozcina warstwę piaszczystą, można wyciągnąć wniosek, że warstwa ta na zewnątrz rowu przynajmniej po części kształtować się musiała przed budową domu, jednakże w trakcie osadnictwa kultury późnej ceramiki wstęgowej. Oznacza to, że osadnictwo w obrębie stanowiska ma metrykę starszą niż odkryte ślady budynku mieszkalnego. Wniosek ten potwierdza odsłonięte w rzucie poziomym przecięcie przez rów fundamentowy bliżej nieokreślonego obiektu w południowo-wschodniej części budynku. Występowanie w stropie warstwy piaszczystej pojedynczych fragmentów ceramiki kultury pucharów lejkowatych wskazuje, że warstwa ta kształtowała się jeszcze w czasie trwania osadnictwa tej kultury. Nie zaobserwowano stratygraficznego podziału tej warstwy.

Z powierzchni stanowiska, z warstw i obiektu pozyskano łącznie: 541 fragmentów ceramiki kultury późnej ceramiki wstęgowej, 129 fragmentów ceramiki kultury pucharów lejkowatych, 59 zabytków krzemiennych, 96 fragmentów polepy, kamienny rdzeń, będący odpadem od wiercenia otworu, 3 kamienie ze śladami gładzenia. Niestety, w kwaśnej glebie nie zachowały się szczątki kostne. Z rowu fundamentowego pochodzi 146 fragmentów ceramiki kultury późnej ceramiki wstęgowej, 7 krzemieni, 28 fragmentów polepy, 1 kamień ze śladami gładzenia, rdzeń kamienny (odpad od wiercenia otworu). Pobrano próbę węgla drzewnych. Cechy technologiczne i stylistyczne ceramiki wskazują, iż osadnictwo kultury późnej ceramiki wstęgowej łączyć należy z jej fazą III (najprawdopodobniej IIIa), zaś osadnictwo kultury pucharów lejkowatych z jej początkami na ziemi chełmińskiej (z fazą I lub II). Tegoroczne badania pozwoliły odkryć pierwsze na ziemi chełmińskiej pozostałości dużego, trapezowatego obiektu mieszkalnego kultury późnej ceramiki wstęgowej. Co więcej, odkrycia tego dokonano na północno-wschodnim skraju ekumeny tej kultury i osadnictwa wczesnorolniczego w ogóle. Kres obecnie rozpoznanego zasiedlenia wczesnorolniczego (kultura późnej ceramiki wstęgowej) znajduje się zaledwie 8 km na wschód od badanego stanowiska. Oznacza to, iż wbrew opiniom niektórych archeologów osadnictwo ziemi chełmińskiej miało wówczas charakter w pełni ustabilizowany, nie-odbiegający zasadniczo od znanego z sąsiednich Kujaw.

Materiały i dokumentacja z badań przechowywane są w Instytucie Archeologii i Etnologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Badania winny być kontynuowane.

BUKÓWKA-ZAPNIÓW, st. 1, gm. Pawłów, woj. świętokrzyskie, AZP 83-68/35

- osada kultury ceramiki wstęgowej rytej (neolit)
- osada kultury łużyckiej (środkowa i późna epoka brązu)
- stanowisko produkcyjne kultury przeworskiej (okres wpływów rzymskich, fazy B₂-C₁)
- ślady osadnictwa nowożytnego

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone we wrześniu i październiku przez mgr. Czesława Hadamika (Wydział Archeologiczny PSOZ w Kielcach). Finansowane przez Okręgową Dyрекcję Gospodarki Wodnej w Warszawie. Piąty sezon badań.. Przebadano powierzchnię 75 m².

Osada kultury ceramiki wstęgowej rytej: zakończono eksplorację pólziemianki o wymiarach 4,5 x 1,5 m, z wewnętrznym paleniskiem, częściowo przebadanej w 1995 r. Na krawędziach obiektu wystąpiły ślady rowków i słupów. Drugim obiektem przebadanym w bieżącym sezonie była regularna, w części spągowej kwadratowa w planie jama, ze śladami zabezpieczenia dna i ścianek drewnem.

Osada kultury łużyckiej: odkryto jamę gospodarczą o średnicy około 1 m, użytą po częściowej destrukcji jako zagłębione w ziemię palenisko. Jama została następnie częściowo zniszczona przez niewiadomego przeznaczenia wkop wypełniony czystym lessem (w ramach tej samej fazy chronologicznej), w którego dnie wystąpiły ślady dwóch słupów (?).

Stanowisko produkcyjne kultury przeworskiej: odkryto regularny, kolisty w planie obiekt o średnicy 1,5 m, ze ściankami starannie wylepionymi gliną (grubość wyprawy wynosiła 2-4 cm). Jego eksplorację przesunięto na następny sezon badań.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Wydziale Architektury PSOZ w Kielcach. Badania będą kontynuowane.

CZCHÓW, st. 10, gm. loco, woj. tarnowskie, AZP 107-63/38

- osada kultury ceramiki sznurowej (schyłek neolitu)
- osada ze starszej i środkowej epoki brązu z materiałem nawiązującym do cyklu spiralno-guzowego

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w sierpniu przez mgr. mgr. Pawła Valde-Nowaka i Pawła Madeja (Instytut Archeologii i Etnologii PAN Oddział w Krakowie). Finansowane przez PSOZ. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 115,6 m².

Odkryto cztery obiekty archeologiczne. Obiekt 1/97 to nieckowata jama o średnicy 290 cm i głębokości dochodzącej do 55 cm od powierzchni gruntu, której jasnoszare wypełnisko zawierało duże ilości polepy, 272 fragmenty ceramiki i 20 wyrobów krzemieniarskich. Materiał ceramiczny i krzemieniarski zdaje się nawiązywać do wzorców znanych z kręgu kultur cyklu spiralno-guzowego (starsza i środkowa część epoki brązu). Obiekt 2/97 uwidocznił się pod warstwą ziemi ornej jako owalna plama o wymiarach 120 x 210 cm. W przekroju pionowym miał kształt nieckowaty i głębokość 50 cm. W jego wypełnisku odkryto duże ilości polepy. Obiekt 3/97 na poziomie 30 cm rysował się w postaci szaropopielatej plamy o podkowiatym kształcie i wymiarach 320 x 180 cm. Sięgał do głębokości 60 cm. W jego wypełnisku został odkryty pojedynczy fragment ceramiki i narzędzie krzemienne (nóż płomienisty). Zabytki te wskazują na związki z kulturą ceramiki sznurowej ze schyłku epoki kamienia. Obiekt 4/97 to jama o prostokątnym zarysie (150 x 200 cm) i głębokości sięgającej 80 cm. W wypełnisku o barwie szaropopielatej nie odkryto zabytków.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Pracowni Archeologicznej w Igołomii Instytutu Archeologii i Etnologii PAN w Krakowie.

Wyniki badań będą publikowane w czasopiśmie „Acta Archeologica Carpathica”, t. XXXIV, 1997-1998, s.5- 24

Badania będą kontynuowane.

Deszkowice, st. 1, gm. Sułów, woj. zamojskie - patrz: wczesne średniowiecze

Dobryszce, st. 19, gm. loco, woj. piotrkowskie - patrz: wczesne średniowiecze

DOBZEJOWICE, st. 2, gm. Żukowice, woj. legnickie, AZP 67-18/51

- osada kultury pucharów lejkowatych fazy lubońskiej (neolit)
- osada kultury łużyckiej (środkowa i późna epoka brązu)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone we wrześniu i październiku przez mgr. Zenona Hendla. Finansowane przez PSOZ. Siódmy sezon badań. Przebadano powierzchnię 4 arów.

Badania zostały przeprowadzone w strefie występowania na stanowisku zniszczeń, jakich dokonano podczas wydarzeń związanych z powodzią w 1997 r. Prace eksploracyjne skoncentrowano w wykopie nr IX, usytuowanym w miejscu występowania naruszonych pozostałości po osadnictwie pradziejowym, znajdujących się przy krawędzi piaskowni. W wyniku przeprowadzonych badań odkryto 126 obiektów związanych z dwiema fazami zasiedlenia tego terenu. Ze starszą fazą osadnictwa przypadającą na okres neolitu związanych było 91 % odsłoniętych jam, które zostały datowane na fazę lubońską kultury pucharów lejkowatych. Z tego okresu pochodziły pozostałości po budynkach słupowych, obiektach gospodarczych, jamach zasobowych i śmietnikowych. Młodsza faza zasiedlenia reprezentowała zaledwie pięć obiektów związanych z osadnictwem kultury łużyckiej z epoki brązu. Podczas przeprowadzonych badań wykopaliskowych pozyskano liczny materiał ruchomy, na który